

dôkazy a teoremy prijímame preto, lebo boli miliónkrát preverené v rôznych krajinách rôznymi autormi a je teda veľmi nepravdepodobné (!), že by sa všetci títo autori mýlili. Borel teda aj na otázky verifikácie a validity matematických poznatkov aplikuje idey pravdepodobnosti.

Praktická hodnovernosť, hovorí Borel, opiera sa o predpoklad, že podmienky de-

jav a udalostí sa v najbližšej budúcnosti nijako katastrofálne nezmenia, že aspoň v najbližších časových úsekoch budú deje pokračovať podľa doterajších zákonov. Tým sa Borel priblížil k tomu, čo vo filozofii označujeme ako justifikácia či indukcia; aj tu však prináša podnetné myšlienky a nové pohľady.

Július Švihran

JUBILEUM J. L. FISCHERA

V novembri tohto roku sa dožil sedemdesiatpäť rokov vynikajúci český filozof Josef Ludvík Fischer.

Z príležitosti jeho narodenín pred priatimi rokmi na stránkach nášho časopisu sme pripomenuli, že svoju filozofickú, ideovú a kultúrpolitickú aktivitu rozvíja nepretržite od konca prvej svetovej vojny.

Aj po roku 1964, v ktorom vyšla naša jubilejná črta, profesor Fischer prejavoval neobyčajný tvorivý elán, ako o tom svedčí celý rad ďalších, veľmi náročných teoretických štúdií. V týchto svojich prácach revidoval a ďalej rozvinul svoju štruktúrálnu či skladobnú filozofickú koncepciu, ktorej základy začal budovať už na prelome 20. a 30. rokov. V teoretickej sfére ju podal ako hierarchické vrstvenie celostných, rozmanite do seba zapadajúcich a diferencovane sa navzájom podmieňujúcich skutočnostných útvarov, v hospodárskom štrukturalizme ju prezentoval ako plánovitú výstavbu výroby so zreteľom k spoločenskému celku, a v štruktúrálnej demokracii ju ponímal ako skladbu sociálnych funkcií, vykonávaných sociálne rovnocennými jedincami a regulovaných hierarchicky vrstvenými orgánmi demokratickej kontroly. Teoretické úvahy a výsledky jeho tvorivej aktivity v tejto fáze sú inkorporované najmä do jeho kníh *Soustava skladobné filozofie* (1931), *Krise demokracie I/II* (1933) a *Zrcadlo doby* (1932).

No aj v neskorších rokoch popri mnoho-

rakej teoretickej, ideovopolitickej a kultúrnej aktivite venoval osobitnú pozornosť najmä problematike štruktúry a predovšetkým v diele *Comoedia humana* (vyšlo v *Troch stupňoch*, 1948) sa zaoberal otázkami funkcie a štruktúry.

Počnúc rokom 1935 J. L. Fischer rozpracoval široko osnované *Prolegomena k filozofii*, ktoré sa stali zárodkom celého radu obsiahlych štúdií, v ktorých dobudoval svoju koncepciu. Zahájil ich rozborom filozofických kategórií, keď najprv podrobil revízii svoje staršie náhľady o našej poznávacej výbave. Niekoľko týchto štúdií zahrnuje najmä prvá časť jeho *Filozofických štúdií* (1968). Podáva v nej dialektický obraz sveta, štruktúru anorganickej i organickej prírody, človeka i spoločnosti. Pre Fischerov najnovší vývin je charakteristický vzostup od funkčného dynamizmu k dialektike štruktúry. Podľa jeho myienky obecná štrukturologia je základnou disciplínou vedy zajtrajška.

Pri terajšom jeho jubileu treba zvlášť vyzdvihnúť a vysoko oceniť, že napriek ťažkým dobovým otrasom a prevratom, ktoré ho osobne bezprostredne citelne postihovali, a to po celé desaťročia, J. L. Fischer vždy úzkostlivo dbal, aby sa nikdy nespreneveril poznanej pravde za akékoľvek výhody a ako sám hovorí: „bez ohľadu na cenu, ktorú musel kedy platiť“.

I. H.